

det da egentlig, han med saa stort Eftertryk vilde godtgjøre, hvad var det, der fremgik af alle de Referater af Forhandlingerne, som han foredrog os? Ikke Andet end det, at dengang man vedtog Beslutningen om Grundlovens Indskrænkning, var der en almindelig Frygt for, at Rigsdagens Magt skulde blive hyderligere beskippet, end det allerede stete ved Grundlovsindskrænkningen. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen) og de Medlemmer, som vare enige med ham, saae, at man ved Grundlovsindskrænkningen begyndte at beskikke Rigsdagens Myndighed, de frygtede for, at man skulde gaae videre paa denne Vej; derfor talte de, som de gjorde. At der skulde komme Omstændigheder, der kunde lede ind paa en heelt anden Vej, var der dengang ikke lettelig Noget, der skulde formode, og derfor taltes der heller ikke dengang derom. Nu ere imidlertid Omstændighederne stærkt forandrede, nu er Forskjellen mellem Fælles og Særligt ikke mere tilstede, og nu kunde jeg vel forestille mig, at man kunde tænke paa at lægge samtlige Anliggender ved Lov overensstemmende med Grundlovsindskrænkningens § 2 hen under Rigsdagen. Jeg siger, at jeg kunde forestille mig, at der kunde være Omstændigheder, under hvilke man kunde tænke derpaa; men jeg skal strax tilføie, at disse Omstændigheder ikke nu ere tilstede. Hvorledes man skulde gaae frem, efterat Freden var sluttet, det kan ganske vist være et tvivlsomt Spørgsmaal; jeg skal for mit Vedkommende indrømme, at jeg ikke med fuld Sikkerhed tør afgjøre, hvilken af de to Veie, som dengang frembøde sig, der burde have været betraadt. Det var muligt dengang at følge den Vej, som den daværende Regjering fulgte, og som jeg derfor ikke behøver næiere at betegne, den Vej, som ogsaa den nuværende Regjering har fulgt, og det var muligt at følge den Vej, som den fratraadte Regjering fra Begyndelsen synes at have tænkt sig som den rette, nemlig at sige, at de fælles Anliggender vare bortfaldne, efterat Fællesstaten var ophørt, og at derfor ogsaa Rigsrådet maatte bortfalde. Hvilken af disse to Veie der dengang var den rette, troer jeg ikke kan afgjøres; thi man kan ikke i Loven have nedlagt andre Tanker end dem, man havde, dengang Loven vedtoges;

men dengang man stemte over Forfatningen af 1855, og dengang man vedtog Forfatningen af 18de November 1863, tænkte man tilvise iffe paa, at den sidstnævnte Forfatning paa en saa skæbnesvanger Maade skulde gribe ind i vore Anliggender, og at man skulde komme til det Punkt, da der ikke længere eksisterede Noget, som med Sandhed kunde kaldes fælles Anliggender. Men deraf fulgte ogsaa, at man ikke i Forfatningen af 18de November optog Bestemmelser, som kunde være veiledende for det nuværende Tilfælde; da man ikke tænkte paa det, dengang Forfatningen blev til, kan man heller ikke i den have nedlagt nogen Regel for, hvorledes man skal gaae frem i et Tilfælde som det, vi nu have. Altsaa, man kan ikke ved udtrykkelig Forfatningsbestemmelse afgjøre paa utvivlsom Maade, hvilken af de to Veie der er den rette. Nu er imidlertid den ene betraadt, og for mig er Spørgsmaalet derved afgjort. Det vil være umuligt for den nuværende Regjering at træde tilbage fra den Vej, den engang har betraadt, og jeg tvivler meget om, at det vil være muligt for nogen anden Regjering at træde tilbage fra denne Vej og komme ind paa en ny. I ethvert Tilfælde er det min Overbeviisning, at gjorde man det, vilde man bryde med Retsbevidstheden i Danmark. Thi efter at Grundlovsbestemmelsen af December 1864 er vedtagen, efter at en heelt Række af Love ere vedtagne af Rigsrådet, efterat disse Love ere udkomne med den Indledning: „Rigsrådet har vedtaget og Kongen med sit Samtykke stadfæstet følgende Lov“, er det umuligt at slaae en Streg over Rigsrådet, at erklære det for en ikke længere lovligt eksisterende Institution, uden at man derved bryder med Retsbevidstheden i Danmark, og det bør man ikke, det kan den nuværende Regjering ikke, og jeg tvivler meget paa, at nogen kommende Regjering vil kunne det. Den Vej, som den nuværende Regjering har betraadt, maa saaledes ogsaa i Fremtiden følges, og der vilde da kræves til at følge Forslagsstillerne, at Gjenneførelsen af den Forandring af Grundloven, som er vedtaget af Rigsrådet og nu foreligger Rigsdagen, var sikker i Rigsdagen. Dersom den var det, kunde jeg tænke mig, at man kunde gaae den Vej, som